

Mai més!

Butlletí d'informació i comunicació de l'Amical de Mauthausen

i altres camps i de totes les víctimes del nazisme d'Espanya

Sumari

- 1 · 75 anys de l'exili republicà.
- 2 · Dibuixos als camps de concentració francesos.
 - Col·laboracions:
 - Tragèdies eternes.
 - Nelson Mandela.
- 3 · Dia de l'Holocaust i prevenció de crims contra la Humanitat.
 - Diferents celebracions: Barcelona, Mataró, Vilanova i la Geltrú...
- 4 · Celebracions: Madrid, Toledo, Aragó.
 - Informe de l'Amical al relator de l'ONU.
- 5 · Activitats.
- 6 · Activitats.
 - Exposicions.
 - Informacions.
 - Per la retirada de símbols franquistes
 - Steyr
- 7 · Publicacions
 - Memoria de las cenizas
 - Negros en los campos nazis
- 8 · Recordem a:
 - Mots encreuats temàtic N°7

© Amical de Mauthausen i altres camps de concentració nazis.

Sils, 1 baixos - 08002 Barcelona

Tel. 93 302 75 94

e-mail: info@amical-mauthausen.org

REDACCIÓ: Rosa Toran, Joan Molet i Josep San Martín

MAQUETACIÓ: Josep San Martín

Dipòsit legal: B-14.608-2001

S'autoritza la reproducció de fragments citant-ne la procedència.

1939-2014. 75 ANYS DE L'EXILI REPUBLICÀ

75 anys de l'acabament de la guerra, amb el triomf dels sol·llevats, que des del mateix juliol de 1936 perseguiren i eliminaren els defensors de la legalitat republicana. La duresa de la repressió conduí milers i milers de persones a fugir dels territoris ocupats, tot començant un tràgic periple, que culminà en el gran èxode dels mesos de gener i febrer de 1939 –el més gran de la història d'Espanya–, quan travessaren els passos dels Pirineus, a la recerca de refugi davant l'avanç de les tropes franquistes. Des dels mals anomenats camps de refugiats a França, milers d'ells acabaren als camps nazis per la seva condició de lluitadors antifeixistes, primer contra els sol·llevats i després contra els invasors i els ocupants alemanys. Ens pertoca, com a hereus seus, situar-los al lloc que els correspon i reconèixer-los la seva tasca, el seu testimoni i la fidelitat als seus ideals.

Justament per aquestes raons, dediquem els viatges d'enguany a Buchenwald i a Mauthausen a commemorar els 75 anys de l'exili, viatges en els quals ens faltará, un cop més, la presència dels antics deportats, entre ells l'Edmon Gimeno Font, que va morir el passat 3 de gener. L'Edmon, un dels fundadors de l'Amical, que va compartir amb nosaltres la darrera assemblea a Vilanova i la Geltrú el passat mes d'octubre, al llarg de la seva vida va deixar-nos el seu testimoni amb la paraula i amb les lletres, amb públics i escenaris de tota mena. Ell mateix es va veure obligat a deixar la seva vida d'estudiant i a recórrer un infame camí, amb

els seus pares i germans, des del seu Caseres natal fins a Buchenwald, i a patir les ignomínies del retorn a aquella Espanya de la Dictadura, que persistia en humiliar i en considerar enemics els defensors de la República. Ens sembla que no hi ha manera millor de retre-li homenatge, en aquest butlletí, que reproduir el paràgraf amb que conclouen les seves memòries *Buchenwald, Dora, Bergen-Belsen. Vivències d'un deportat*: “Els nostres somnis, anhels i evocacions no van servir de gran cosa. L'exili va continuar per a molts durant anys i més anys. La guerra freda, entre els dos colossos militars de l'època, va acabar amb totes les nostres esperances”.

Avui i ara, podem afirmar que la seva experiència, la de l'Edmon i la de tants homes i dones, ha esdevingut lliçó d'humanitat i de compromís. Aquest és el seu llegat.

Dibuixos als camps de concentració francesos

Amb motiu del 75 aniversari de l'ofensiva final militar de l'exèrcit del General Franco sobre Catalunya, el Museu d'Història de Catalunya està realitzant una exposició de dibuixos fets en diversos camps de refugiats en el sud de França (Barcarès, Argelers, Camp de Mart a Perpinyà) i el camp de concentració de Reus a Espanya, obra de Josep Subirats. Els dibuixos estan acompanyats d'objectes de la guerra i de l'exili.

L'1 d'abril de 1939 el General Franco donà per acabada la guerra. El balanç fou estremidor, prop de 500.000 morts, i una xifra similar d'exiliats, una part important dels quals van acabar en camps de concentració a França i, més tard, uns 10.000 foren deportats als camps de concentració i d'extermini nazis. Al mateix temps, a Espanya, hi hagué milers d'assassinats, presos i treballadors forçats.

El camp de Barcarès.
Dibuix de Josep Subirats. Web del Museu d'Història de Catalunya

COL·LABORACIONS

Tragèdies eternes

Toni Martínez Ponsdomènech (soci 1171)

Llegeixo en un breu a un diari que ja fa 75 anys de l'exili republicà i que "diferents actes recordaran aquest tràgic esdeveniment". 75 anys que els perdedors d'una guerra van haver de creuar de qualsevol manera i en ple hivern una freda serralada, foragitats per les bombes i les bales, cap a un destí incert. Incert perquè entraven en una democràcia que com la del Regne Unit s'havia negat a ajudar a un altre règim democràtic que havia patit un cop d'estat militar el qual sí havia comptat amb el suport del feixisme europeu des del primer minut. I encara quedaria Txecoslovàquia per lliurar inútilment a la voracitat de l'insaciable drac negre abans de decidir-se per fi a combatre'l. Llàstima que aleshores aquell antic llangardaix havia esdevingut un formidable monstre de tan aliment com havia rebut i la seva aniquilació va costar cinquanta milions de morts.

I penso un altre cop en aquells republicans que van ser rebuts

amb malfiança i confinats en camps com el d'Argelers, on van romandre amuntegats fins que no van ser útils per tornar a combatre al mateix monstre que s'havia posat en forma al seu propi país davant de la passivitat del que ara els reclamaven.

Unes pàgines després em trobo amb una notícia que així que l'estic llegint començo a veure-hi molts punts en comú.

Quinze joves subsaharians han mort mentre intentaven arribar nedant a les costes de Melilla. Segur que van trobar l'aigua de l'oceà tan freda com les muntanyes dels Pirineus a l'hivern i segur que el so de les detonacions i els trets de la Guàrdia Civil espanyola els deuria crear el mateix pànic que el so de les bombes i els trets als republicans. I segueixo llegint que els supervivents van ser immediatament confinats en un centre d'internament per a estrangers de la ciutat espanyola al nord d'Àfrica, però que alguns d'ells serien traslladats a d'altres centres per la situació d'amuntegament que s'hi vivia.

Sí, han passat 75 anys i les diferències poden ser moltes, però hi ha fenòmens que semblen condemnats tràgicament a repetir-se i sempre amb la mateixa víctima: la dignitat humana.

Nelson Mandela

Joan Molet

Al desembre de 2013 va morir Nelson Mandela als 95 anys d'edat, una figura del segle passat, a mig camí entre l'home i el mite, per la seva lluita per la democràcia i en contra de l'*apartheid*. Va estar empresonat a Robben Island durant 18 anys, i amb la seva arribada al poder va aconseguir abolir l'*apartheid* basant-se en la reconciliació i no en la venjança, cosa difícil perquè el 90 per cent de la població vivia en situació de pobresa i exclusió social; a més a més, un vegada retirat, va continuar influint en governs posteriors, essent un exemple per a la resta del continent africà ja que, a diferència

d'altres presidents que s'aferraren al càrrec i es tornaven autoritaris, ell deixà el càrrec després d'una legislatura.

El llegat que ens ha deixat segueix vigent pel canvi d'imatge del seu país i per l'èxit que va tenir en la seva transició de l'*apartheid* a la democràcia. En l'àmbit internacional, el 1992 se li va concedir el Premi Príncep d'Astúries a la Cooperació Internacional i un any després el Premi Nobel de la Pau, ambdós compartits amb l'expresident de Sud-àfrica Frederik de Klerk.

La comunitat internacional li va reconèixer, al seu funeral, el treball que realitzà per un final pacífic del règim de l'*apartheid* i per tal de consolidar les bases d'una nova Sud-àfrica.

DIA DE L'HOLOCAUST I DE PREVENCIÓ DE CRIMS CONTRA LA HUMANITAT

En tots els actes realitzats hi ha hagut un especial recordatori i homenatge per a l'Edmon Gimeno Font el qual, en els darrers anys, havia encès l'espelma en memòria dels republicans deportats.

Parlament de Catalunya

Per desè any consecutiu, el Parlament de Catalunya va homenatjar el dia 27 de gener a les víctimes de l'Holocaust. Concebut com a tancament del centenari de Joaquim Amat-Piniella, l'actor Àlex Casanovas va llegir fragments de *K.L. Reich*, per procedir a continuació a l'encesa d'espelmes a càrrec de representants dels col·lectius de víctimes, entre ells Leopold Gimeno, germà del recentment traspassat Edmon Gimeno, per les víctimes catalanes i espanyoles. El parlament en nom dels perseguits per raons polítiques va anar a càrrec d'Enric Garriga, president de l'Amical de Mauthausen i altres camps i fill de Marcel·lí Garriga, deportat a Buchenwald. L'acte va concloure amb els discursos de la presidenta del parlament Núria de Gispert i de l'ambaixador d'Israel a Espanya.

Memorial Democràtic i Departament d'Ensenyament

A l'Auditori de Barcelona, el dia 27 al matí, alumnes de diferents instituts de Catalunya, van ser els protagonistes de l'acte, amb diferents lectures referides a perseguits i deportats, entre elles la trajectòria de la família Hoenigsfeld, que va acabar instal·lada a Barcelona.

Mataró

A la cerimònia del 27 de gener, organitzada per l'ajuntament, hi participaren Rosa Rovira, filla de deportat, i la historiadora i sòcia Margarida Colomer, que recordà els 10 deportats mataronins i els 26 de la comarca del Maresme. Acabà el seu parlament amb les següents paraules: *"Voldria fer memòria que el dia 27, a Mataró, coincideix amb l'ocupació de l'exèrcit franquista a la ciutat i la imposició per les armes d'una Dictadura Militar que va durar quaranta anys i va aniquilar el nostre govern autonòmic i les nostres llibertats amb una forta repressió. Avui fa 75 anys d'aquesta ocupació militar. Estaria bé que les institucions pertinents fessin algun acte com a recordatori i compromís amb els valors republicans."*

També hi hagut commemoracions a **Ciutadella**, el 26 de gener, i a **Campdevàrol**, el 27 de gener, que han comptat amb la col·laboració de l'Amical.

Generalitat de Catalunya i Ajuntament de Barcelona

Els actes d'homenatge i record es van celebrar el dia 28 de gener, començaren al Palau de la Generalitat amb una conferència de Jacques Fredj, Director del Memorial de la Shoah de París, en la qual va alertar del repunt de la intolerància a Europa i va

dissertar sobre la història de l'antisemitisme, des dels seus orígens a l'Edat Mitja, i sobre el naixement de la ideologia nazi.

La Vicepresidenta de la Generalitat Joana Ortega va reivindicar la memòria històrica per construir una societat lliure, mentre que la regidora de Dona i Drets Civils de l'Ajuntament de Barcelona, Francina Vila, va parlar de la necessitat que les institucions públiques prenguin mesures amb programes de defensa i promoció de la igualtat i de la no discriminació.

Tot seguit, a la Plaça de Sant Jaume es va procedir a l'encesa d'espelmes, per Francesc Sabaté Puchol, en nom de les víctimes republicanes. L'acte va finalitzar amb la interpretació de l'himne dels deportats *Le Chant des Marais* a càrrec d'estudiants de l'INS Dolors Mallafré, integrants del projecte Buchenwald.

Vilanova i la Geltrú

La cerimònia se celebrà el 25 de gener, organitzada per l'ajuntament i l'Amical i emmarcada dins del projecte Buchenwald, amb la participació de representants de la comunitat jueva, del poble gitano, del col·lectiu de gais i lesbianes, dels maçons i dels deportats del Garraf. Amb una nombrosa presència d'alumnes dels centres educatius de la comarca, que presentaren i coordinaren l'acte. També foren protagonistes amb lectures de textos i reflexions i la interpretació de "*Le Chant des Marais*" pel grup coral del INS Dolors Mallafré. L'acte també esdevingué homenatge a Edmon Gimeno, recordat per la historiadora Rosa Toran. Feren la clausura de la cerimònia el president de l'Amical Enric Garriga, i l'Alcaldessa Neus Lloveras.

Madrid

A l'Assemblea de Madrid, el dia 24 de gener, en record de l'Holocaust; i al Senat, el dia 27 de gener, el dia oficial de la Memòria de l'Holocaust i de Prevenció dels Crims contra la Humanitat es van celebrar sengles actes amb la participació de Concha Díaz, delegada a Madrid de l'Amical, que va encendre l'espelma en memòria dels republicans espanyols deportats.

Toledo

El dia 27 gener 2014, es va inaugurar un monòlit en record dels deu veïns de Toledo assassinats a mans dels nazis als camps de Gusen, Dachau i Mauthausen. El portaveu d'Izquierda Unida, Aurelio San Emeterio, va agrair a Francisco García, veí toledà promotor de la idea, i a l'associació Amical de Mauthausen per "la grandíssima feina de difusió, ensenyament i homenatge que fan respecte a les víctimes d'Espanya en els diferents camps d'extermini nazis". Concha Díaz, davant la impossibilitat d'assistir a l'acte, va enviar una carta per a la seva lectura durant l'homenatge.

Aragó

A la sala Goya del Palau de l'Aljafería de Saragossa, es van donar cita més de cent persones que van acudir el 27 de gener, convocades per l'Amical de Mauthausen i Rolde de Estudios Aragoneses, per commemorar el dia en memòria de l'Holocaust.

Després de les paraules d'obertura de la vicepresidenta de les Corts, Rosa Plantagenet, es van encendre sis espelmes en record dels col·lectius de víctimes: el poble jueu, els nens assassinats, els resistents i perseguits polítics (entre ells els republicans espanyols i aragonesos), el poble gitano, els reprimits per la seva orientació sexual-afectiva, per les seves opcions religioses o per les seves discapacitats, i els justos (les persones que van arriscar la seva vida per salvar-ne d'altres).

Va haver-hi intervencions per part de membres de

l'associació cultural Sefarad Aragó, Fundació Secretariat Gitano, col·lectiu Towanda, antigues alumnes de l'IES Cinco Villas (Ejea de los Caballeros) i de José Manuel Marquina (net i nebot dels republicans espanyols José Usón Abos i Clemente Usón Abos, assassinats a Gusen). Van tancar l'acte, amb la vicepresidenta de les Corts, els representants de les entitats organitzadores: Vicente Pinilla, per Rolde de Estudios Aragoneses, i Josep San Martín, per l'Amical de Mauthausen.

INFORME DE L'AMICAL AL RELATOR DE L'ONU

El dia 27 de gener, Pablo de Greiff, relator especial de Nacions Unides per a la promoció de la veritat, la justícia, la reparació i les garanties de no repetició, en el marc de la seva visita a Espanya, va reunir-se a Barcelona amb les associacions de memòria. Abans s'havia entrevistat amb el ministre d'Afers Exteriors, jutges, Defensor del poble... i va constatar la immensa distància entre les institucions de l'Estat i les víctimes dels crims del franquisme. I de la seva visita al Valle de los Caídos, va indicar que no hi havia cap informació sobre la seva construcció per presos ni sobre les condicions del trasllat dels cossos allà enterrats. També va confessar la seva preocupació per la posició de la Fiscalia de l'Audiència Nacional al denegar la sol·licitud d'extradició a l'Argentina dels torturadors franquistes i va criticar que l'Estat hagués deixat en mans dels familiars la localització i obertura de fosses de la Guerra Civil. El relator també instà el govern a anul·lar totes les sentències dels

consells sumariíssims i manifestà la seva preocupació per la proposició de llei del PP sobre la justícia universal que limitaria la seva aplicació en els tribunals espanyols.

A l'espera de presentar l'informe definitiu el mes de setembre, ha presentat les següents conclusions preliminars:

– L'Estat ha de deixar sense efecte la llei d'amnistia de 1977 que, a la pràctica, compleix les funcions de Llei de Punt Final.

– El Govern ha de fer una política d'estat per reparar a les víctimes del franquisme amb caràcter d'urgència.

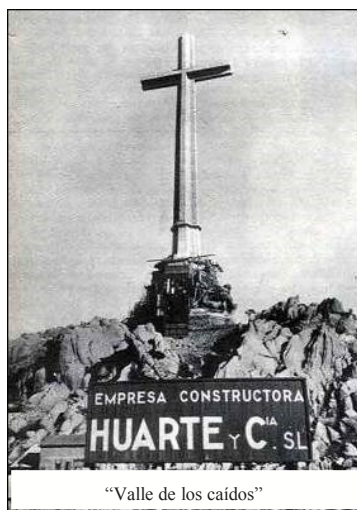
En la reunió al·ludida al principi, l'Amical va presentar-li els arguments per considerar els deportats republicans com a víctimes del franquisme, i es va comprometre a remetre-li un llarg informe per ser tingut en compte cara a les seves conclusions definitives.

ves del mes de setembre. Us oferim un extracte dels punts que conté aquest informe:

1. Abandó dels refugiats republicans, que passaren a estar

Fosa Gumiel – Burgos

controlats pels alemanys a la França ocupada, o per les autoritats col·laboracionistes a l'anomenada zona lliure:

- Correspondència des de l'ambaixada alemanya de Madrid al Ministeri d'Afers Exteriors.
- Oferiment per capturar als “dirigents rojos espanyols”.
- Intenció d’“allunyar” els refugiats del territori francès.
- Publicació per les autoritats alemanyes de les llistes i el lloc d'internament dels presoners fets a França.

– Control i censura de la correspondència enviada pels republicans a les famílies des dels *stalags*

2. Política activa dels governs de Franco en la persecució dels refugiats sota control alemany:

- Persecució sistemàtica, mitjançant la sol·licitud d'extra-

dició dels dirigents més destacats, o petició d'un allunyament massiu de la frontera espanyola.

– Intensificació de les deportacions després de la conversa amb Himmler de l'ambaixador d'Espanya a Alemanya, Conde Mayalde, i de la visita a Berlín de Serrano Suñer.

3. Coneixement per les autoritats espanyoles de l'existència de presoners en el camp de Mauthausen:

– Control de la correspondència dels espanyols des de Mauthausen, a partir de 1943.

– Alliberament d'un presoner, l'agost de 1941, per relacions de la seva família amb Serrano Suñer.

4. Correspondència conservada a l'ambaixada d'Espanya a Berlín i als consolats de Viena, Munic o París.

– Resposta a consultes de familiars sobre els desapareguts.

– Tramesa de certificacions de defuncions d'alguns deportats.

5. Tramesa per part de les autoritats franceses al govern de Franco, el 1945, dels noms de les víctimes espanyoles.

Per a més informació sobre la qüestió, podeu consultar la pàgina web de la Plataforma “Comisión de la Verdad”: <http://comisionverdadfranquismo.com>

ACTIVITATS

A més de les nombroses conferències impartides a centres d'ensenyament, a càrrec dels col·laboradors i membres de la junta, ressenyem les següents activitats:

Ateneu Barcelonès, 3 febrer. En el marc dels actes del Dia de l'Holocaust, conferència de Rosa Toran "Republicans als camps nazis: història i memòria".

Haidari (Grècia), 6 i 7 de febrer. Participació de Ferran Palau i David Domènech a les Jornades del programa internacional “Hope II”, amb el suport d'Europe for Citizens, en les quals van dissertar sobre les dones als camps de concentració nazis i la tasca pedagògica de l'Amical.

Sentmenat i Castellar del Vallès, 18 de febrer. Dins les activitats de l'Any Amat-Piniella realitzades durant el curs 2013-2014, Joan Molet Vila, de l'Amical de Mauthausen, va realitzar quatre conferències en instituts de secundària de Castellar del Vallès i Sentmenat, amb el títol: “Família Miret, Resistència i Deportació”.

Barcelona, Espai Mallorca, 18 febrer. Rosa Toran presentà el llibre *Els nostres deportats. Republicans de les Balears als camps nazis* del periodista recentment traspassat Ximo Lluys.

Institut Francès de Barcelona, 13, 14, 15 i 25 de febrer. Assistència a les jornades sobre Antonio Machado i l'exili republicà. Durant aquests dies s'han realitzat conferències i taules rodones, s'han exposat testimonis de fills d'exiliats, visualitzat documentals i s'han exposat fotografies d'Agustí Centelles i dels darrers dies de Machado a Colliure, emfasitzant sobre l'aportació de l'exili espanyol a la cultura francesa.

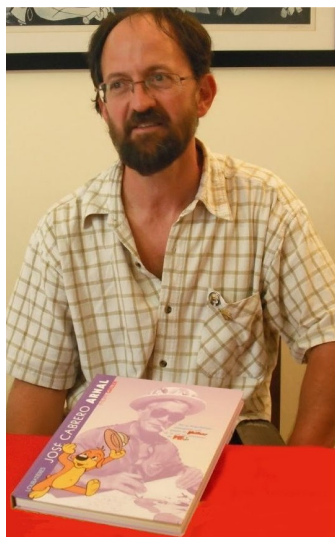
Port de la Selva, 22 febrer. Conferència de Rosa Toran "Els deportats als camps de concentració: el cas del portselvità Ferran Falcó i Galí i una seixantena d'altempordanesos", en el marc de la commemoració del 75è aniversari del final de la Guerra civil al Port de la Selva.

País Basc, 1 març.

L'Amical, convidada per l'associació Ahaztuak, va participar en dos actes d'homenatge al exdeportat Marcelino Bilbao desaparegut recentment. El primer, al centre cívic La Bolsa, de Bilbao, on el president de l'Amical, Enric Garriga, va fer una conferència sobre “Memòria, Deportació i Prevenció del Feixisme” i, el segon, a l'ajuntament de Alonsotegi, la seva vila natal, amb la participació d'un nombrós grup de persones, amb la intervenció de responsables d'Ahaztuak, de familiars de Marcelino Bilbao, i també del president de l'Amical.

Sariñena i Monsó, 6 i 7 de març. Al saló d'actes municipal a Sariñena, i al Pub One de Monsó s'ha presentat el llibre de Philippe Guillen "José Cabrero Arnal", el creador del gos Pif per al diari L'Humanité, l'any 1948, personatge conegut a tota Europa menys a Espanya. Guillen, dibuixant i habitual col·laborador de l'Amical, compleix amb el seu compromís de donar llum als republicans exiliats, en aquest cas a Cabrero Arnal, combatent contra el feixisme i deportat a Mauthausen.

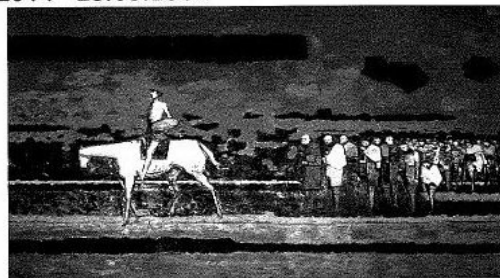
Barcelona. Els dies 17 i 18 de març Rosa Toran participà a les Jornades d'estudi "Perseguits i salvats", amb la ponència "Els republicans, víctimes després de l'alliberament", organitzades per la Diputació de Barcelona, dins el programa Europa amb els ciutadans.

Corbera d'Ebre. El dia 5 d'abril es va celebrar a l'església del Poble Vell el 75 aniversari de la Batalla de l'Ebre, amb l'assistència de la nostra associació. L'acte, que s'havia de celebrar el passat 16 de novembre i que es va suspendre per raons meteorològiques, va ser presidit pel president de la Generalitat de Catalunya, Sr. Artur Mas. S'hi van poder escoltar testimonis de primera mà d'habitants del poble de Corbera que van sobreviure a la batalla.

MEMÒRIES DE L'EXILI

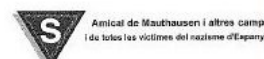
21.02.2014 – 28.03.2014

ORGANITZAT PER:
FACULTAT DE FILOLOGIA
DEP. DE FILOLOGIA ANGLESA I ALEMANYA
SECCIÓ DE FILOLOGIA ALEMANYA
GRAN VIA DE LES CORTS CATALANES, 585

Direcció i informació: Dra. Linda Maeding (maeding@ub.edu) i Dra. Rosa Pérez Zancas (rosaperez@ub.edu)

Amb la col·laboració de

Universitat de Barcelona. El dia 28 març a la Facultat de Filologia de la UB, en el marc del Curs d'Extensió Universitària "Memòries de l'exili", Rosa Toran ha impartit una ponència sobre Exili i Deportació.

EXPOSICIONS

Imágenes y Memoria de Mauthausen

De l'1 al 30 d'abril a l'associació Pozos de Caudé. Centro Social de Yagüe de Sales, Teruel. Organitza: Associació Pozos de Caudé

Mauthausen, l'univers de l'horror

Del 27 de gener al 10 de febrer a l'INS Viladecavalls.

Del 21 de febrer al 9 de març a la sala Abat Senjust de l'Ajuntament de Ripoll.

Del 19 de març al 4 d'abril a l'INS Ramon Berenguer de Santa Coloma de Gramenet.

Del 7 al 30 d'abril a la colla castellera Minyons de Terrassa.

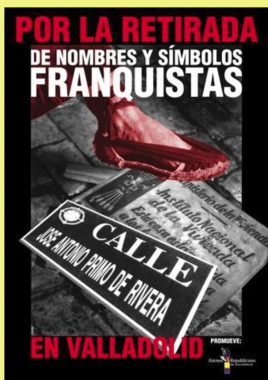
Resistents i deportades

Del 10 de febrer al 30 de juny al Museu del Ferrocarril de Vilanova i la Geltrú.

INFORMACIONS

PER LA RETIRADA DE SIMBOLS FRANQUISTES

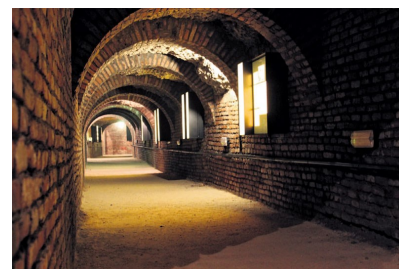
El mes de febrer, el Tribunal Superior de Castella y León ha dictaminat que l'ajuntament de Valladolid procedís, en el termini d'un mes, a elaborar un catàleg de símbols franquistes del municipi i els retirés. La sentència anul·la l'acord del ple del 28-7-2010 que rebutjà la moció d'Izquierda Unida-Plataforma por la Retirada de Nombres y Símbolos Franquistas, que havia recollit 5.620 signatures.

STEYR

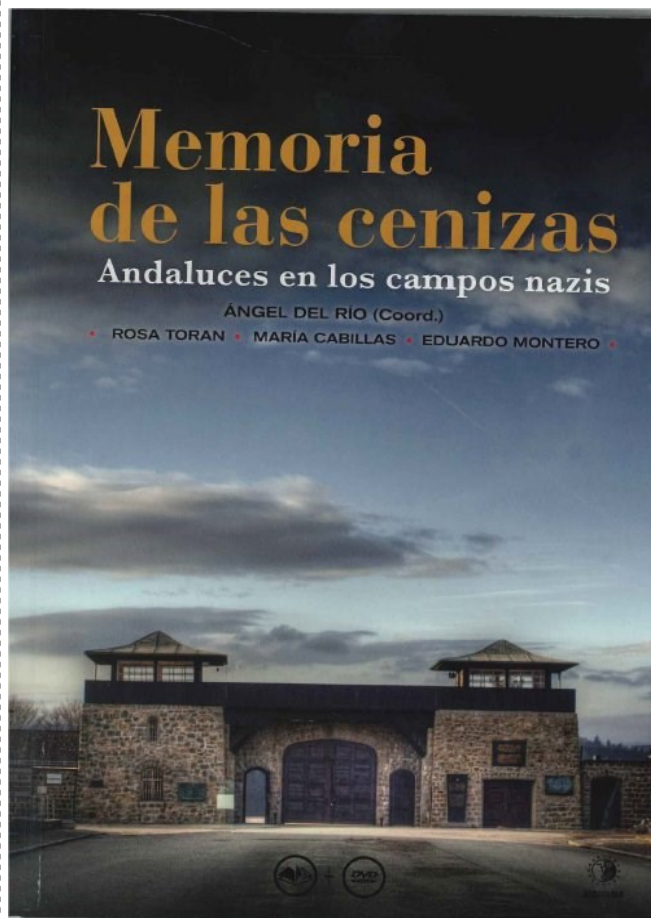
El 1988 encara existien les últimes barraques del camp de concentració de Steyr, però es trobaven en una finca de propietat privada. El Comitè de Steyr-Mauthausen, que s'acabava de fundar, va erigir allí un monument commemoratiu, amb la idea d'arribar a crear una exposició sobre aquest camp. Finalment al principi de 2003 va veure la llum aquesta exposició. Gràcies a l'esforç i compromís del Comitè, des de l'octubre de 2013 s'ha obert al públic l'exposició "Túnel de la Memòria", dins el sistema de túnels sota el Castell de Lamberg.

Aquests túnels tenen forma de ferradura i ocupen una longitud de 140 metres. Van ser construïts pels presoners del camp, a fi i efecte d'albergar els civils en cas de bombardeig. Significativament, els presoners treballaven al centre de la ciutat, a la vista de la població, i no en un gueto o camp de concentració tancat.

Memoria de las cenizas. Andaluces en los campos nazis

Sota la coordinació d'Àngel del Río, i amb textos de Rosa Toran, María Cabanillas i Eduardo Montero, ha estat editada aquesta obra, que inclou també el DVD amb el mateix títol, patrocinada pel Centro de Estudios Andaluces i amb la col·laboració de la Dirección General de Memoria Democrática de la Junta de Andalucía; Grupo de Trabajo "Recuperando la memoria de la historia social de Andalucía"(CGT.A); Asociación Amical de Mauthausen; i Intermedia Producciones.

L'obra, presentada a Granada (Biblioteca de Andalucía), el 27 de gener de 2014, ofereix un impactant documental i textos de caràcter divulgatiu, on es desgrana, des de diverses disciplines, la trajectòria dels republicans andalusos i espanyols i la perversa natura de l'univers concentracionari nazi. El testimoni esgarriat dels deportats supervivents i dels seus familiars, especialment de les dones, que quedaren submergits en la més absoluta incertesa i desolació davant la manca de notícies dels seus essers estimats, adquireix un valor fonamental com a eina pedagògica que afavoreixi el debat i l'ensenyança d'aquest episodi de la nostra història per a la promoció social dels valors ètics i la cultura de la pau.

Serge Bilé, *Negros en los campos nazis*

El dia 26 de març es va presentar a Barcelona la traducció al castellà d'aquesta obra, projecte ideat per l'associació Wanàfrica i que ha vist finalment la llum. Lurdes Vidrier i Joan Molet de l'Amical, i Lluís Martí Bielsa, internat als camps de concentració francesos i president de l'Amical de Guerrillers, formaren part de la taula, junt al polític Saiba Bayo.

Bilé, periodista francoivorià, autor de diversos assajos sobre el món negre, africà i antillà, ens mostra aspectes desconeguts de les deportacions als camps nazis durant la 2ª Guerra mundial. La internacionalització de la deportació, a més dels soldats negroamericans capturats, afectà homes i dones que col·laboraren activament en els moviments de la Resistència contra l'ocupació alemanya; gent de totes les condicions que oblidaren els greuges comesos pels països colonitzadors a la seva terra i sobre ells mateixos a la metròpoli i combateren per la seva llibertat i la dels seus conciutadans. A les presons i als camps, els nazis els feren pagar amb tota duresa la seva condició de negres, amb càstigs i humiliacions, com la que recaigué a Mauthausen sobre el republicà barceloní, originari de Guinea, Carlos Greykey.

També interessa ressaltar la primera part del llibre, en la qual ens mostra amb tota cruesa el fenomen del racisme i les mesures exterminadores de l'Alemanya colonial, especialment sobre el poble herere a Namíbia, autèntics assajos de les polítiques assassines durant el III Reich, i l'impacte de les Lleis de Nuremberg sobre els negres residents a Alemanya.

SUBSCRIPCIÓ PER LA PRESERVACIÓ DE LA TOMBA DE FRANCESC BOIX

Segueix vigent la subscripció, que vam endegar juntament amb l'Amical de Mauthausen de França, per tal d'adquirir una sepultura a perpetuïtat, ja que la concessió de l'actual, en un estat de semiabandó al cementiri parisenc de Thiais, fineix l'any 2014.

Podeu ingressar les aportacions al c/c "La Caixa" 2100.0816.15.0200346804, amb la indicació del vostre nom i el concepte "Subscripció per la preservació de la tomba de Francesc Boix".

